

Sag T-140/04

Adviesbureau Ehcon BV mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Offentlige tjenesteydelsesaftaler — udbudsprocedure — afvisning af en tilbudsgivers bud — ansvar uden for kontrakt — forældelse — afvisning — sagen åbenbart ugrundet«

Rettens kendelse (Tredje Afdeling) af 14. september 2005 II - 3291

Sammendrag af kendelse

1. *Erstatningssøgsmål — forældelsesfrist — begyndelsestidspunkt — dato, der skal tages i betragtning*
(Art. 288, stk. 2, EF; statuten for Domstolen, art. 46)
2. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — ulovlighed — skade — årsagsforbindelse — en af betingelserne ikke opfyldt — frifindelse i det hele for erstatningskravet*
(Art. 288, stk. 2, EF)

3. *Ansvar uden for kontraktforhold — skade — erstatningsberettigende tab — omkostninger afholdt i forbindelse med retssagen — ikke omfattet*
(Art. 288, stk. 2, EF)
4. *Den Europæiske Ombudsmand — klageadgang, der er et alternativ til sagsanlæg ved Fællesskabets retsinstanser — umuligt at anvende begge retsmidler samtidigt — vurdering af relevansen af en anmeldelse til ombudsmanden tilkommer borgeren*
(Art. 195, stk. 1, EF; statut for Den Europæiske Ombudsmand, art. 2, stk. 6 og 7)

1. Det fremgår et af artikel 288, stk. 2, EF, at en række betingelser skal være opfyldt for, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontraktforhold, og for, at der kan rejses krav om erstatning for et tab, som er lidt, nemlig, at institutionernes adfærd er retsstridig, at der er indtrådt et tab, og at der er en årsagssammenhæng mellem institutionens adfærd og det påberåbte tab. Den femårige forældelsesfrist for erstatningssøgsmål mod Fællesskabet, jf. artikel 46 i statuten for Domstolen, kan følgelig ikke begynde at løbe, før alle de betingelser, som er en forudsætning for erstatningspligten, er opfyldt, navnlig ikke før det tab, der skal erstattes, er kendt.

som tilbudsgiveren stedse har bestridt under henvisning til, at dette kriterium ikke fremgår af udbudsbekendtgørelsen, kan den omstændighed, at tilbudsgiveren først senere fik kendskab til den efter hans opfattelse diskriminerende anvendelse af dette kriterium, ikke berettige til at udskyde det tidspunkt, hvor forældelsesfristen for erstatningssagen begynder at løbe. Forældelsesreglernes funktion er nemlig at forene hensynet til beskyttelsen af skadelidtes rettigheder og hensynet til retssikkerhedsprincippet. Forældelsesfristens varighed er navnlig blevet fastsat under hensyntagen til tiden, der er nødvendig for, at den part, der hævder at have lidt skade, kan indsamle de oplysninger, der er relevante med henblik på et eventuelt søgsmål, og kontrollere de faktiske omstændigheder, han ønsker fremlagt til støtte for dette søgsmål. Kendskab til de faktiske omstændigheder indgår ikke blandt de betingelser, der skal være opfyldt, for at forældelsesfristen begynder at løbe.

Når derfor en tilbudsgiver inden for rammerne af et udbud om offentlige tjenesteydelser vedrørende direktiv 80/778 om kvaliteten af drikkevand har fået kendskab til den væsentlige begrundelse for, at hans bud blev afvist, nemlig manglende erfaring med konstruktion af vandbehandlingsanlæg, en begrundelse,

Endvidere kan den omstændighed, at den pågældende tilbudsgiver angiveligt

har fået kendskab til en yderligere oplysning, der kan støtte hans sag, efter at Kommissionen har afvist hans bud og begrundet afvisningen, heller ikke bevirke, at det tidspunkt, hvor forældelsesfristen i medfør af artikel 46 i statutten for Domstolen begynder at løbe, udskydes til det tidspunkt, hvor den bydende blev bekendt med denne yderligere oplysning. Dette gælder så meget desto mere, som forældelsesfristen ikke var udløbet på den dato, hvor den samme tilbudsgiver hævder at have fremskaffet budet fra en af de bydende, der var blevet godkendt efter udvælgelsesfasen, eller på den dato, hvor den bydende selv mente at råde over tilstrækkelige oplysninger til at anlægge erstatningssag, dvs. datoen for ombudsmandens beslutning med kritik af Kommissionen.

tidspunkt, uden at påvirke de rettigheder, der er opstået under senere perioder, er det nemlig kun i ganske exceptionelle tilfælde, at det godtgøres, at det pågældende tab er et løbende tab, som forøges dagligt, efter at den skadevoldende omstændighed er indtrådt. Dette er ikke tilfældet, når det pågældende tab, såfremt det er bevist, er et øjeblikkeligt tab forårsaget af afvisningen, også selv om tabets reelle omfang muligvis først bliver kendt efter afvisningen af tilbudsgiverens bud på den pågældende kontrakt.

(jf. præmis 39, 55-61 og 67)

Heraf følger, at i modsætning til tilfælde, hvor en sagsøger først på et senere tidspunkt har fået kendskab til det forhold, der er årsag til skaden, og derfor ikke inden forældelsesfristens udløb har haft rimelig tid til at indgive stævning, er der ingen grund til at fastsætte udløbsdatoen for forældelsesfristen til et tidspunkt, der ligger efter det tidspunkt, hvor forældelsesfristen normalt ville udløbe.

2. Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold forudsætter opfyldelse af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som institutionerne hævdes at have udvist, eksistensen af en skade samt årsagsforbindelse mellem adfærden og den påberåbte skade. Så snart en af disse betingelser ikke er opfyldt, må den sagsøgte frifindes i det hele, uden at det er nødvendigt at undersøge, om de øvrige betingelser for, at Fællesskabet ifalder ansvar, er opfyldt.

Selv om forældelsen i øvrigt alene gælder for den periode, der ligger mere end fem år forud for det forældelsesafbrydende

Den mistede chance for at få tildelt en følgekontrakt om offentlige tjenesteydel-

ser kan kun anses for et faktisk og sikkert tab, hvis det uden tvivl kan fastslås, at vedkommende tilbudsgiver ville have fået tildelt den første kontrakt, såfremt Kommissionen ikke havde udvist den påståede ulovlige adfærd.

(jf. præmis 75 og 77)

3. Med hensyn til tabet som følge af omkostningerne ved at fremskaffe en række beviser kan de omkostninger, parterne har afholdt under retssagen, ikke som sådanne betragtes som et særligt tab i forhold til sagsomkostningerne. Selv om der generelt udføres et omfattende juridisk arbejde under proceduren inden retssagen, betyder »sagens behandling« i artikel 91 i Rettens procesreglement kun sagens behandling ved Retten og omfatter ikke den forudgående procedure. Dette følger især af procesreglementets artikel 90, hvori der tales om »sagens behandling ved Retten«. Da således disse omkostninger, afholdt under fasen inden selve retssagen, ikke kan erstattes, kan de ikke anses for et tab, der kan kræves erstattet i en erstatningssag.

(jf. præmis 79)

4. Ved oprettelsen af ombudsmandsinstitutionen gav traktaten Unionens borgere en klageadgang, der er et alternativ til sagsanlæg ved Fællesskabets retsinstanser, med henblik på at forsvare deres rettigheder. Dette udenretlige alternativ opfylder særlige kriterier og har ikke nødvendigvis det samme formål som en retssag. Det fremgår desuden af artikel 195, stk. 1, EF og artikel 2, stk. 6 og 7, i afgørelse 94/262 vedrørende ombudsmandens statut og de almindelige betingelser for udøvelsen af hans hverv, at disse to fremgangsmåder ikke kan følges samtidigt. Selv om indbringelse af klager for ombudsmanden ikke fører til en afbrydelse af de søgsmålsfrister, der gælder for anlæggelse af sager for Fællesskabets retsinstanser, må ombudsmanden nemlig ikke desto mindre afslutte sin undersøgelse og afvise en klage, hvis den pågældende borger samtidigt har anlagt en sag ved Fællesskabets retsinstanser, der vedrører de samme faktiske omstændigheder. Det tilkommer derfor borgeren at vurdere, hvilket af de to retsmidler, som er til rådighed, der bedst kan tjene hans interesser.

(jf. præmis 83 og 84)